

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Η σταδιακή διάζευξη του ανθρώπινου είδους από τον φυσικό του χώρο σημάδεψε την αρχή του πολιτισμού. Στη μακρά πορεία της αντιθετικής ή συμφιλιωτικής αυτής σχέσης ο άνθρωπος προσπάθησε να δαμάσει, να εκμεταλλευτεί και να ερμηνεύσει με διαφόρους τρόπους το φυσικό περιβάλλον, εκκινώντας κυρίως από μια ανθρωποκεντρική θεώρηση του κόσμου και τοποθετώντας στην κορυφή της πυραμίδας τον εαυτό του.

Στους μέσους χρόνους και εν προκειμένω στο Βυζάντιο, μετά τη λαμπρά περίοδο των μυθολογικών, θεολογικών και ορθολογικών προσεγγίσεων από τους ανθρώπους των άστεων αλλά και της ερήμου, η φύση με τα στοιχεία της αντιμετωπίζεται είτε ως κατάρρα είτε ως ευλογία. Σε μια εποχή αναγκαστικού επαναπροσδιορισμού της σχέσης του βυζαντινού ανθρώπου με τη φύση, τον οποίο επέβαλε το τέλος των άστεων του αρχαίου κόσμου, και σε μια εποχή ανακατατάξεων, πληθυσμιακών μετακινήσεων, εθνογενέσεων και ακραίων κλιματικών φαινομένων, διαπιστώνεται μια εξαιρετικού ενδιαφέροντος πολύ-πλοκότητα στην πρόσληψη και στη διαχείριση του περιβάλλοντος χώρου.

Οι αντιλήψεις και τα ερωτήματα, που σε πολλές περιπτώσεις μαρτυρούν τον απόλυτο φόβο και την αδυναμία απέναντι στα στοιχεία της φύσης, τα προβλήματα που οι Βυζαντινοί αντιμετώπισαν κατά τη διαχείριση του περιβάλλοντος αλλά και πολλές από τις λύσεις που πρότειναν θα παρουσιαστούν στον Δ΄ Κύκλο Ομιλιών με θέμα *Άνθρωπος και περιβάλλον στο Βυζάντιο*. Ο Κύκλος περιλαμβάνει ενότητες και θέματα, όπως η πρόσληψη και η διαχείριση του νερού, η επέμβαση στη φύση και η δημιουργία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος είτε ως καλλιέργεια είτε ως κατασκευαστικά έργα, η θεολογική νέα προσέγγιση της εκκλησιαστικής εξουσίας, η φυσιοκρατική αντίληψη του απλού κόσμου με τη διαρκή πολιτιστική διάζευξη ή συμφιλίωση με την άγρια φύση του δάσους, του βουνού και του κάμπου, καθώς και η αισθητική ή ωφελιμιστική πρόσληψη της χλωρίδας και της πανίδας.

Ένας άγνωστος, δυναμικός και γοητευτικός κόσμος αναδύεται μέσα από τη θεματική αυτή με πρωτοφανή ποικιλία περιπτώσεων, από τον ασκητή και ερημίτη ως τον αξιωματούχο, τον στρατιώτη και τον καλλιεργητή, από τον βοσκό και κυνηγό ως τον τεχνίτη, τον ζωγράφο και τον λόγιο που όλοι τους προσπαθούν να αποκρυπτογραφήσουν και να εξανθρωπίσουν, όπως αυτοί τον αντιλαμβάνονται, τον περιβάλλοντα κόσμο.

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΕΙΕ)
ΛΕΩΦ. ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 48, 116 35 ΑΘΗΝΑ

www.eie.gr (ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑ)
ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Πληροφορίες

Ελένη Γραμματικοπούλου
Υπεύθυνη Προγράμματος Μορφωτικών
Εκδηλώσεων «Επιστήμης Κοινωνία»
Τηλ.: 210 72 73 501, Fax: 210 72 46 618
e-mail: gramma@eie.gr

Μαίρη Κοντογιάννη
Τηλ.: 210 72 73 516, e-mail: mkont@eie.gr

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

DESIGN

ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

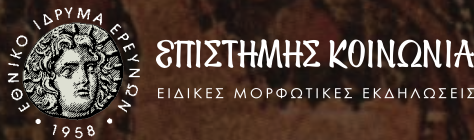

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

02-23.03.2010

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ | ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Σας προσκαλούμε να παρακολουθήσετε τον **Δ' Κύκλο Ομιλιών** με θέμα:

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

που πραγματοποιείται στο πλαίσιο των Μορφωτικών Εκδηλώσεων του ΕΙΕ "Επιστήμης Κοινωνία" από 02 - 23.03.2010.

Οι εκδηλώσεις διοργανώνονται από το Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών του ΕΙΕ.

Η παρουσία σας θα μας δώσει χαρά.

Αμφιθέατρο **«Λεωνίδα Ζέρβας»** του ΕΙΕ, ΩΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ: 19:30

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Μάρτιος – Ιούνιος 2010

ΚΑΘΕ
ΤΡΙΤΗ
ΣΤΙΣ
19:30

Δ' ΚΥΚΛΟΣ ΟΜΙΛΙΩΝ | 02.03 - 23.03.2010

«Ανθρωπος και περιβάλλον στο Βυζάντιο»

Ε' ΚΥΚΛΟΣ ΟΜΙΛΙΩΝ | 13.04 - 27.04.2010

«Συμβολισμός και ιδεολογία: Η ανθρώπινη μορφή στο αρχαίο νόμισμα»

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΑ ΠΡΩΪΝΑ | 09.05 - 06.06.2010

«Ανακαλύπτοντας τον θαυμαστό κόσμο των Επιστημών»

Θεατρικά και διαδραστικά δρώμενα για μικρούς και μεγάλους

ΣΤ' ΚΥΚΛΟΣ ΟΜΙΛΙΩΝ | 04.05 - 01.06.2010

«Ναυτικές Ιστορίες» Στο πλαίσιο του Έτους Ναυτικού (2010)

Παράλληλες εκδηλώσεις | 04.04 - 20.05.2010

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΘΕΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΡΙΤΗ 02 ΜΑΡΤΙΟΥ

Εισαγωγή στη θεματική: Καθηγητής Ταξίαρχης Κόλιας, Διευθυντής Ινστιτούτου Βυζαντινών Ερευνών/ΕΙΕ

Αντιλήψεις για το νερό και τη διαχείριση των υδάτινων πόρων

Το ύδωρ ως ευλογία και ως συμφορά:

Η αντίληψη των Βυζαντινών για το νερό μέσα

από την εμπειρία των μετεωρολογικών φαινομένων

Ιωάννης Τελέλης, Ερευνητής, Κέντρο Ερεύνης Ελληνικής & Λατινικής Γραμματείας, Ακαδημία Αθηνών

Ύδωρ και αξιωματούχοι.

Σχετικά με το νερό και τη διαχείρισή του στο Βυζάντιο

Χρήστος Σταυράκος, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ο συμβολισμός του νερού στη βυζαντινή τέχνη

Έλενα Παπασταύρου, Αρχαιολόγος-Ιστορικός Τέχνης, Προϊσταμένη Τμήματος Μικροτεχνίας, Υφασμάτων, Νομισμάτων και Πινάκων, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο

ΤΡΙΤΗ 09 ΜΑΡΤΙΟΥ

Από το φυσικό στο ανθρωπογενές περιβάλλον: πρόσληψη και ανθρώπινη παρέμβαση

Ο άνθρωπος ως συμμετοχος και διαχειριστής του περιβάλλοντος

Νίκος Μοσχονάς, Ομότιμος Ερευνητής ΙΒΕ/ΕΙΕ

Έν κήπῳ ἢ ἐν παραδείσῳ;

Αγροτικές καλλιέργειες και φυσικοί πόροι (5ος-15ος αι.)

Μαρία Λεοντίνη - Αγγελική Πανοπούλου, Ερευνητρίες ΙΒΕ/ΕΙΕ

Η πρόσληψη και η μεταμόρφωση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος από τη βυζαντινή ζωγραφική

Νίκος Ζίας, Ομότιμος Καθηγητής Ιστορίας της Τέχνης Πανεπιστημίου Αθηνών

ΤΡΙΤΗ 16 ΜΑΡΤΙΟΥ

Κοσμολογία και Κτίση

Άνθρωπος και κόσμος στη θεολογία

του Αγίου Μαξίμου του Ομολογητού

Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ιωάννης (Ζηζιούλας)

Η ιερότητα της ύλης:

μια επίκαιρη ιστορική αναζήτηση

Νίκη Τσιρώνη, Ερευνητρία ΙΒΕ/ΕΙΕ

Τρίτη 23 Μαρτίου

Πανίδα-χλωρίδα και βυζαντινός άνθρωπος: μια πολύπλευρη σχέση υπό διερεύνηση

Εσύ ή (και) εγώ:

Σύγκρουση και συμφιλίωση με την άγρια φύση στο Βυζάντιο

Ηλίας Αναγνωστάκης, Ερευνητής ΙΒΕ/ΕΙΕ

Άνθρωπος και ζώα στο Βυζάντιο:

μία αμφίδρομη σχέση.

Ο όνος, ο σκύλος και το γεράκι

Αναστάσιος Κ. Σινάκος, Αρχαιολόγος-Ιστορικός, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

Άνθρωπος και φυτά στο Βυζάντιο:

η σημειολογία μιας πολύπλευρης σχέσης

Βαρβάρα Κουταβά-Δεληβοριά, Καθηγήτρια Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Οι ομιλίες πραγματοποιούνται στο Αμφιθέατρο «Λ. Ζέρβας» του ΕΙΕ,

Λεωφ. Βασ. Κωνσταντίνου 48 / ΩΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ: 19.30

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ / ΧΟΡΗΓΕΙΤΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ